

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 338/2011-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. septembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. H., a J. M., S., zastúpených advokátkou JUDr. M. M., Advokátska kancelária, S., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a namietaného porušenia práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Okresného súdu Svidník sp. zn. 4 C 468/2002 z 3. mája 2010, postupom a rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2 Co 163/2009, 2 Co 164/2009 a 18 Co 17/2010 z 15. februára 2010, ako aj postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 12/2011 z 1. marca 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. H. a J. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. mája 2011 doručená sťažnosť M. H., (ďalej len „sťažovateľka“), a J. M., S. (ďalej len „sťažovateľ“, spolu len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozsudkom Okresného súdu Svidník (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 4 C 468/2002 z 3. mája 2010, postupom a rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Co 163/2009, 2 Co 164/2009 a 18 Co 17/2010 z 15. februára 2010, ako aj postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 12/2011 z 1. marca 2011.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplynulo, že sťažovatelia boli účastníkmi konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 4 C 468/2002 o zrušenie a vypořádanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam. Sťažovatelia boli v procesnom postavení žalovaných. Okresný súd rozhodol vo veci rozsudkom z 22. júna 2009, ktorým zrušil podielové spoluvlastníctvo účastníkov k rodinnému domu, príľahlým pozemkom a k poľnohospodárskym pozemkom. Za výlučného vlastníka všetkých týchto nehnuteľností určil žalobcu, ktorému uložil zaplatiť sťažovateľom náhradu za ich podiely na nehnuteľnostiach, každému po 1 842,26 € do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Sťažovateľov okresný súd zaviazal zaplatiť spoločne a nerozdielne trovy konania žalobcu, ako aj trovy štátu. Proti tomuto rozsudku okresného súdu podali odvolanie sťažovatelia, ktorí nesúhlasili so spôsobom vypořádania podielového spoluvlastníctva okresným súdom. Sťažovatelia navrhli, aby rodinný dom a k nemu príľahlé pozemky ostali vo výlučnom vlastníctve žalobcu a aby poľnohospodárske pozemky boli prikázané do ich podielového spoluvlastníctva. Sťažovatelia tiež nesúhlasili s výškou náhrady za ich spoluvlastnícke podiely a ani s rozhodnutím týkajúcim sa trov konania.

O odvolaní sťažovateľov rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 2 Co 163/2009, 2 Co 164/2009 a 18 Co 17/2010 z 15. februára 2010. Krajský súd rozsudok okresného súdu potvrdil v časti výroku o zrušení podielového spoluvlastníctva k rodinnému domu a príľahlým pozemkom, o prikázaní týchto nehnuteľností do výlučného vlastníctva žalobcu a v časti výroku o uložení povinnosti žalobcovi zaplatiť sťažovateľom za ich podiely v týchto nehnuteľnostiach (do sumy 1 575,34 €). Krajský súd zrušil rozsudok okresného súdu vo výroku o zrušení podielového spoluvlastníctva k poľnohospodárskym pozemkom, v časti o ich prikázaní do výlučného vlastníctva žalobcu a o uložení povinnosti žalobcovi zaplatiť sťažovateľom náhradu za ich podiely v uvedených nehnuteľnostiach (nad sumu 1 575,34 €). Krajský súd tiež zrušil výrok o trovách konania a o trovách štátu a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Krajský súd zároveň rozsudkom z 15. februára 2010 potvrdil uznesenie okresného súdu z 19. mája 2009 o priznaní odmeny znalcovi Ing. J. I. za podaný znalecký posudok a uznesenie z 11. júna 2009, ktorým okresný súd priznal tomuto znalcovi náhradu hotových výdavkov za jeho účasť na pojednávaní konanom 8. júna 2009, ktoré sťažovatelia tiež napadli odvolaním.

Proti rozsudku krajského súdu v časti výroku, ktorým bol potvrdený rozsudok okresného súdu, teda v časti týkajúcej sa zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k rodinnému domu a príľahlým pozemkom, podali sťažovatelia dovolanie. Jeho prípustnosť odôvodnili ustanovením § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), t. j. že postupom súdu sa im ako účastníkom konania odňala možnosť konať pred súdom, a § 241 ods. 2 písm. b) OSP, t. j. že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Najvyšší súd rozhodol o dovolaní sťažovateľov uznesením sp. zn. 5 Cdo 12/2011 z 1. marca 2011, ktorým dovolanie sťažovateľov odmietol a zaviazal ich zaplatiť žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania. Najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie prípustné nie je, pretože dovolaním bol napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu v časti potvrdzujúcej rozsudok okresného súdu. Preto je potrebné považovať v tejto časti rozsudok prvostupňového súdu za potvrdzujúci, proti ktorému dovolanie prípustné nie je. Najvyšší súd sa však neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 OSP, ale skúmal aj to, či konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo postihnuté niektorou z väd vymedzených v § 237

písm. a) až g) OSP. V postupe a rozhodnutí krajského soudu však žádná z těchto vád zistená nebola. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. b) OSP (iná vada konania) najvyšší súd uviedol, že k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia o tomto dovolacom dôvode môže pristúpiť dovolací súd len vtedy, ak je dovolanie z niektorého zákonného dôvodu prípustné, čo však zistené nebolo. Najvyšší súd preto dospel k záveru, že dovolanie sťažovateľov je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti takému rozhodnutiu, proti ktorému je taký opravný prostriedok neprípustný.

3. Ústavný súd dopytom na okresný súd zistil, že po tom, čo mu bola vec v časti výroku o zrušení podielového spoluvlastníctva k poľnohospodárskym pozemkom a o trovách konania a trovách štátu krajským súdom vrátená, ju opätovne prerokoval a rozhodol rozsudkom sp. zn. 4 C 468/2002 z 3. mája 2010. Tento rozsudok bol sťažnosťou tiež napadnutý. Okresný súd týmto rozsudkom zrušil podielové spoluvlastníctvo žalobcu a sťažovateľa k predmetným poľnohospodárskym pozemkom, prikázal ich do výlučného vlastníctva sťažovateľa a sťažovateľovi uložil zaplatiť žalobcovi náhradu za jeho podiel v sume 533,92 €. O trovách konania rozhodol okresný súd tak, že sťažovateľov zaviazal zaplatiť spoločne a nerozdielne trovy konania žalobcu, ako aj trovy štátu. Okresný súd vyporiadal tieto nehnuteľnosti v súlade s návrhom účastníkov konania, pretože sťažovateľka darovala sťažovateľovi svoj podiel v týchto nehnuteľnostiach. Sťažovatelia sa proti rozsudku okresného soudu z 3. mája 2010 v časti výroku o náhrade trov konania žalobcu a výroku o náhrade trov štátu odvolali. Krajský súd preto rozsudok okresného soudu v napadnutej časti opätovne prerokoval a rozhodol uznesením sp. zn. 18 Co 78/2010 z 30. novembra 2010. Krajský súd zmenil rozsudok okresného soudu z 3. mája 2010 v časti výroku o trovách konania tak, že žiadnemu z účastníkov konania nepriznal právo na náhradu trov konania. Zároveň zmenil výrok o trovách štátu tak, že žalobcu zaviazal zaplatiť trovy štátu vo výške 308,03 € a sťažovateľom uložil zaplatiť spoločne a nerozdielne trovy štátu 308,03 €.

4. Sťažovatelia sa domnievajú, že „... ako žalovaní spoluvlastníci v súdnom konaní pred všeobecnými súdmi boli konaním okresného soudu a následne krajského soudu zbavení spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam bez primeranej náhrady. Okresný súd porušil ich právo

na spravodlivý proces, právo na súdnu ochranu a právo vlastniť majetok. Právu na spravodlivý proces zodpovedá nielen možnosť účastníkov konania vyjadriť sa k vykonaným dôkazom, najmä však navrhovať dôkazy vlastné. Okresný súd síce vykonal znalecké dokazovanie na určenie ceny nehnuteľností a to dvomi znaleckými posudkami, ale nepovažoval za potrebné odstrániť rozdiel v ocenení rodinného domu s príslušenstvom, kde sa znalecké posudky rozlišujú o 38 až 40%.“.

Vo vzťahu k rozsudku krajského súdu poukazujú sťažovatelia na to, že sa „... obmedzil iba na stotožnenie sa s dôvodmi uvedenými v prvostupňovom rozhodnutí a neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by potvrdili alebo vyvrátili tvrdenia sťažovateľa v odvolaní. Preto tvrdíme, že ide o rozhodnutie nezlučiteľné s požiadavkami vyplývajúcimi zo základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne rozhodnutie.“.

Sťažovatelia napadli tiež uznesenie najvyššieho súdu z 1. marca 2011, vo vzťahu ku ktorému uviedli: „nesúhlasíme s názorom najvyššieho súdu, že rozsudkom krajského súdu nebol zmenený rozsudok okresného súdu. Nesúhlasíme ani s názorom najvyššieho súdu k nášmu tvrdeniu v dovolaní, že v zápisnici z pojednávania zo dňa 27.2.2008 nebola zachytená skutočná výpoveď sťažovateľky M. H. Žalovaní nemohli vzniesť výhrady proti vecnej správnosti zápisnice počas pojednávania, pretože rozdiel vznikol medzi tým, čo bolo počas pojednávania do zápisnice diktované a tým, čo bolo v písomnom vyhotovení zápisnice. Sťažovatelia robili zvukové záznamy z pojednávania. V tom spočívala dovolacia námietka sťažovateľov. S takou vadou nemožno považovať súdny proces za spravodlivý.“

V závere sťažovatelia zhrnuli svoju sťažnosť tak, že uvedeným „... konaním okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu boli porušené základné práva sťažovateľov na spravodlivý proces, právo na súdnu ochranu a právo vlastniť majetok. Sťažovatelia boli konaním súdov zbavení spoluvlastníctva k uvedeným nehnuteľnostiam, bez priznania primeranej náhrady, rozsudkami okresného a krajského súdu bol ich majetok zmenšený a tým došlo k porušeniu označených práv a slobôd každého z nich.“

5. *Sťažovatelia navrhli, aby o ich sťažnosti rozhodol ústavný súd takýmto nálezom:*

„1. Základné práva M.H. a J. M. podľa čl. 20 ods. 1. čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods.3 a čl. 48 ods.2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu vo Svidniku v konaní vedenom pod sp. zn. 4C/468/2002 zo dna 03.05.2010, postupom Krajského súdu v Prešove vedenom pod sp. zn. 2Co 163/2009-2Co 164/2009-18Co 17/2010 zo dňa 15.02.2010 a postupom Najvyššieho súdu vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 12/2011 zo dňa 01.03.2011 porušené boli.

2. Rozsudok Okresného súdu vo Svidniku v konaní vedenom pod sp. zn. 4C/468/2002 zo dňa 03.05.2010, rozsudok Krajského súdu v Prešove vedenom pod sp. zn. 2Co 163/2009-2Co 164/2009-18Co 17/2010 zo dňa 15.02.2010 a Uznesenie Najvyššieho súdu vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 12/2011 zo dňa 01.03.2011 sa zrušujú.

3. Sťažovateľom sa priznáva primerané zadostučinenie a to každému vo výške 3000,00 EUR a náhrada trov konania vo výške 419,00 EUR bez DPH, 502,80 EUR s DPH k rukám právneho zástupcu JUDr. M.M. (2 úkony právnej služby za zastupovanie každého sťažovateľa vo výške 1/6 vym. zákl. a2x rež. paušál za zastupovanie každého sťažovateľa , znížené o 20%, pr. zást. je platcom DPH).“

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

7. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

8. Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť

ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

Ústavný súd sa preto zaoberal namietaným porušením základných práv tými rozhodnutiami, ktoré sťažovatelia, zastúpení kvalifikovaným právnym zástupcom, v sťažnosti pred ústavným súdom vymedzili v petite návrhu, t. j. skúmal, či postupom a rozsudkom okresného súdu sp. zn. 4 C 468/2002 z 3. mája 2010 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), postupom a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 Co 163/2009, 2 Co 164/2009 a 18 Co 17/2010 z 15. februára 2010 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) a postupom a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 12/2011 z 1. marca 2011 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“) došlo k porušeniu základných práv sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. ... Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

K porušeniu označených práv postupom a rozsudkom okresného súdu

9. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom sťažnosti a rozsudkom okresného súdu dospel k záveru, že sťažnosť je zjavne neopodstatnená. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia vytýkali rozhodnutiu okresného súdu nedostatky v zisťovaní ceny vypořiadaných nehnuteľností, prejavili nespokojnosť s výškou náhrady za ich spoluvlastnícke podiely, predovšetkým nesúhlasili so záverom o nemožnosti reálnej deľby k rodinnému domu priľahlých pozemkov. Sťažovatelia poukazovali na porušenie svojich práv rozhodnutiami o spoluvlastníctve rodinného domu a priľahlých pozemkov. No sťažnosťou napadnutý rozsudok okresného súdu z 3. mája 2010 sa týka iba vypořiadania podielového spoluvlastníctva k poľnohospodárskym pozemkom, ktoré boli prikázané do výlučného vlastníctva sťažovateľa, ktorým okresný súd fakticky vyhovel sťažovateľom. Tento výrok týkajúci sa vypořiadania podielového spoluvlastníctva k poľnohospodárskym pozemkom sťažovatelia v sťažnosti vôbec nenapadli. Preto niet príčinnej súvislosti medzi sťažnosťou napadnutým postupom a rozsudkom okresného súdu z 3. mája 2010 a právami, ktorých porušenia sa sťažovatelia v sťažnosti domáhali. Táto skutočnosť potom odôvodňuje odmietnutie sťažnosti v časti, v ktorej smeruje proti rozsudku okresného súdu aj z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Okrem toho ústavný súd vychádza z ústavného princípu subsidiarity svojej právomoci vo vzťahu k všeobecným súdom vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Uplatňujúc princíp subsidiarity dospel

ústavný súd k záveru, že sťažovatelia sa mohli domôcť ochrany svojich základných práv a slobôd využitím opravných prostriedkov. V danom prípade bol proti rozsudku okresného súdu prípustný opravný prostriedok – odvolanie, ktorý aj sťažovatelia v časti výroku o trovách konania a trovách štátu využili. Krajský súd o odvolaní rozhodol uznesením sp. zn. 18 Co 78/2010 z 30. novembra 2010. Preto je ďalším dôvodom na odmietnutie sťažnosti v tejto časti nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

K namietanému porušeniu označených práv postupom a rozsudkom krajského súdu

10. Z obsahu sťažnosti je zrejmé, že sťažovatelia sťažnosťou napádajú tú časť výroku rozsudku krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok okresného súdu z 22. júna 2009 o zrušení podielového spoluvlastníctva k rodinnému domu a prísluším pozemkom, o prikázaní týchto nehnuteľností do výlučného vlastníctva žalobcu a v časti výroku o uložení povinnosti žalobcovi zaplatiť sťažovateľom náhradu za ich podiely v týchto nehnuteľnostiach. Sťažovatelia vidia porušenie svojich práv v tom, že krajský súd sa v rozsudku len stotožnil so závermi okresného súdu, no neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, ktorými by potvrdil alebo vyvrátil argumentáciu sťažovateľov v ich odvolaní.

11. Zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že tento vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany.

Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy).

Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov s ústavou a dohovorom najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

12. Ústavný súd konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci správne interpretoval a aplikoval, a jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Rozsudok krajského súdu je náležite odôvodnený, pričom ho nemožno považovať za arbitrárny ani z toho hľadiska, že svoje odôvodnenie obmedzil len na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku, pretože sa stotožnil s odôvodnením rozhodnutia prvostupňového súdu. Takýto postup krajského súdu je navyše plne v súlade s § 219 ods. 2 OSP. Krajský súd pozorne preskúmal napadnutý rozsudok okresného súdu z 22. júna 2009, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom zistil, že odvolanie sťažovateľov bolo sčasti dôvodné. Krajský súd starostlivo zohľadnil potrebu účelného a aj spravodlivého usporiadania spoluvlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam, ktoré boli predmetom vypořádania, ako aj prehodnotenie rozhodnutia o trovách konania. Preto dospel k záveru, že rozsudok okresného súdu z 22. júna 2009 je potrebné v časti výroku o zrušení a vypořádání podielového spoluvlastníctva k poľnohospodárskym pozemkom a o trovách konania a trovách štátu zrušiť a vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Odôvodnenie rozsudku krajského súdu preto nevykazuje všeobecný charakter a dostatočným spôsobom reaguje aj na odvolacie námietky sťažovateľov. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom krajského súdu týkajúcim sa zrušenia a vypořádania podielového

spoluvlastníctva k rodinnému domu a príľahlým pozemkom a ocenenia ich spoluvlastníckych podielov v týchto nehnuteľnostiach nestotožňujú, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným (m. m. I. ÚS 313/2010, II. ÚS 134/09). Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu však predmetný právny výklad krajského súdu takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

13. Sťažovatelia sa však domáhali ochrany základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ktoré malo byť rozsudkom krajského súdu tiež porušené, hoci sťažnosť v tomto smere bližšie neodôvodnili.

Judikatúra ústavného súdu je stabilizovaná v tom smere, že všeobecný súd v zásade nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a slobôd hmotného charakteru (kam patrí aj právo vlastniť majetok), ak toto porušenie nevyplynie z toho, že všeobecný súd súčasne porušil aj ústavno-procesné princípy postupu vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy (napr. II. ÚS 78/05, I. ÚS 392/08). Z tohto dôvodu je preto v kontexte už uvedeného (bod 12 odôvodnenia tohto uznesenia) sťažnosť taktiež zjavne neopodstatnená a navyše ústavný súd nezistil, že by mohla byť daná príčinná súvislosť medzi námietkami sťažovateľov a namietaným porušením základného práva zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy. Podielové spoluvlastníctvo k nehnuteľnostiam bolo zákonným spôsobom vyporiadané, sťažovateľom bola priznaná náhrada za ich spoluvlastnícke podiely a ako ústavný súd zistil, vo vzťahu k poľnohospodárskym pozemkom bolo rozhodnuté v súlade s požiadavkou sťažovateľov. Preto je sťažnosť aj v tejto časti zjavne neopodstatnená.

K namietanému porušeniu označených práv postupom a uznesením najvyššieho súdu

14. Sťažovatelia podali sťažnosť tiež proti uzneseniu najvyššieho súdu, ktorým bolo ich dovolanie odmietnuté. Sťažovatelia podali dovolanie proti tej časti rozsudku krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok okresného súdu z 22. júna 2009. Sťažovatelia vyjadrili nesúhlas s názorom najvyššieho súdu, že rozsudok krajského súdu v časti napadnutej dovolaním je potrebné posudzovať ako rozsudok potvrdzujúci, proti ktorému dovolanie podľa § 238 ods. 1 OSP nie je prípustné. Najvyšší súd ako súd dovolací aj keď dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné sa neobmedzil len na skúmanie tejto podmienky, ale zaoberal sa aj otázkou, či konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a) až g) OSP. Sťažovatelia existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 písm. a) až e) a písm. g) OSP ani netvrdili a vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Najvyšší súd sa potom osobitne zameril na opodstatnenosť tvrdenia sťažovateľov, že v prerokúvanej veci im bola odňatá možnosť konať pred súdom, čo predstavuje dovolací dôvod podľa § 237 písm. f) OSP. Sťažovatelia považovali za vadu konania v zmysle § 237 písm. f) OSP to, že (i) odvolací súd na prerokovanie odvolania nenariadil pojednávanie a nevykonal dôkazy, ktoré sťažovatelia navrhli na účely odstránenia rozdielov v cene nehnuteľností medzi dvoma znaleckými posudkami, (ii) súd prvého stupňa na pojednávaní 8. júna 2009 pristúpil k výsluchu znalca za neprítomnosti sťažovateľa, ktorý pod tlakom emócií opustil na určitý čas pojednávaciu miestnosť, a aj keď po návrate mal ešte možnosť klásť znalcovi otázky, nemohol už reagovať na bez jeho prítomnosti kladené otázky žalobcu a (iii) že v zápisnici z pojednávania z 27. februára 2008 nebola zachytená skutočná výpoveď sťažovateľky.

Najvyšší súd sa podrobne zaoberal každou z týchto námietok sťažovateľov a dospel k záveru, že možnosť konať pred súdom nebola sťažovateľom ani v jednom prípade odňatá, a preto vo veci ani nebola zistená vada konania podľa § 237 písm. f) OSP. Zároveň najvyšší súd uviedol, že vo vzťahu k sťažovateľom tvrdenej tzv. inej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) OSP je možné pristúpiť k opodstatnenosti tvrdenia o tomto dovolacom dôvode len vtedy, ak je dovolanie prípustné, čo však zistené nebolo. Najvyšší súd preto dovolanie sťažovateľov odmietol.

15. Ústavný súd konštatuje, že právny názor najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania je v jeho uznesení zdôvodnený dostatočným spôsobom a presvedčivo s podrobným odôvodnením, z akých dôvodov dovolanie sťažovateľov odmietol.

Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

16. Ústavný súd po preskúmaní uznesenia najvyššieho súdu nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by mohli vyvolať pochybnosti o možnom porušení základných práv sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, základného práva podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prípadne aby sa toto rozhodnutie javilo ako neodôvodnené alebo svojvoľné. Preto je sťažnosť aj v tejto časti zjavne neopodstatnená.

17. Podľa sťažovateľov malo byť uznesením najvyššieho súdu porušené aj základné právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy. V súvislosti s namietaným porušením tohto základného práva odkazuje ústavný súd na bod 13 odôvodnenia tohto uznesenia, ktorý sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na sťažnosť v časti, v ktorej smeruje proti uzneseniu najvyššieho súdu. Ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi postupom a uznesením najvyššieho súdu a základným právom podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ktorého porušenia sa sťažovatelia tiež domáhali.

Vzhľadom na uvedené dospel ústavný súd k záveru, že sťažnosť je potrebné odmietnuť v celom rozsahu.

18. Keďže došlo k odmietnutiu sťažnosti v celom rozsahu, ústavný súd sa už nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľov (návrh na zrušenie sťažnosťou napadnutých rozhodnutí, priznanie primeraného finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania), pretože tieto sú viazané na to, že ústavný súd sťažnosti vyhovie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. septembra 2011